

NAMSVATN UTMARKS- OG TILTAKSLAG 7898 LIMINGEN

Norges vassdrags- og energidirektorat

REVIDERING AV BETINGELSENE I KONSESJON TIL NORD-TRØNDELAG ELEKTRISITETSVERK FOR REGULERING AV NAMSVATNA AV 25.06.1948

Kommunene Røyrvik, Lierne og Grong har i 2013 sendt inn krav om revidering av alle reguleringskonsesjonene til Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk som gjelder magasiner for Namsen-vassdraget. Namsvatn Utmarks- og Tiltakslag (NUT) har i den sammenheng satt ned ei arbeidsgruppe for å få fram synspunkter på hva man fra allmennheten, grunneierhold og næringsutøvere i området mener er viktig å utrede og kreve av endringer i tilknytning til en revidering av konsesjonsvilkårene for regulering av Namsvatna fra 1948. For å ha et best mulig grunnlag for meningsutveksling og konklusjon, har NUT i gruppearbeidet knyttet til seg representanter fra næringsliv, offentlige instanser og brukere av området.

Gruppen mener at det er mange grunner for at det er på tide med en revidering. Mye har skjedd i de 67 årene som har gått.

Namsvatn Utmarks- og Tiltakslag vil med dette brevet sette fram krav om snarlig åpning av revisjonssak.

LITT OM OMRÅDET

Namsvatnet består av delene Stornamsvatnet, Midtivatnet og Sørvatnet. Reguleringskonsesjonen gir rett til 14m oppdemming mellom LRV 440,00 og HRV 454,00. Namsvatnets areal i oppdemt tilstand er 39,46 km². Reguleringsmagasinet er beregnet til 450 mill. m³, og nedbørsfeltet utgjør 699,95 km². Arealet er økt med til sammen 11.7 km², som gir en økning på ca 41 %.

Dagens magasinbruk av Namsvatnet er svært mye annerledes enn det som lå i konsesjonen av 1948. I konsesjonen fra 1959 som gir tillatelse til å overføre vatnet fra Namsvatna gjennom Vekteren til Limingen og videre til Tunnsjøen har medført store endringer. Overføringen i dette systemet medfører sen oppfylling av Namsvatnet på tidlig sommer. Det foregår et langt tøffere tappemønster som medfører mange ulemper og vansker for alle som ferdes på vatnet. Det har blitt et tap av vatn i øvre del av Namsen som både skaper et dårlig inntrykk av et tidligere skjønt naturområde, men også av dyreliv som naturlig skulle vært i elveleie på over mange km. Deler av denne strekningen er også innenfor Børgefjell nasjonalpark.

I tillegg til at både grunneiere og reindrifta er avhengig av å ferdes på Namsvatnet til alle årstider, er vatnet en av de største innfallsportene til Børgefjell nasjonalpark. I tillegg er det stor reiselivsaktivitet av både beboere i egne hyttet rundt vatnet, utleiehytter og fiskere og friluftsfolk som gjerne vil besøke området. Mange av kravene nedenfor gjenspeiler derfor denne realiteten.

KRAVSPESIFIKASJON VED REVIDERINGEN:

- **MANØVRINGSREGLEMENTET**

Namsvatnet er den av de store innsjøene i Røyrvik som har størst trafikk både sommer og vinter. Både grunneiere, næringsutøvere, hytteeiere og turister i forskjellige gjøremål i området er aktive brukere hele året.

I løpet av sommermånedene er det da spesielt viktig at det tidlig på sommeren er høy fyllingsgrad.

- Fra ca 20. juni skal fyllingen minst være på kote 452. Dette på grunn av bruk av havner som er bygd rundt vatnet.
- Fra midten av juli og ut august, må vannstanden ikke være under kote 453.
- Overføring av vatn til Limingen må derfor skje under andre perioder eller over lengre tid.

At vannstanden må holdes konstant i denne perioden har flere årsaker:

- Mange av turistene som går i Børgefjell leier skyss innover Namsvatnet. Skyssbåten bruker brygger som er bygd til dette formålet. Det er ikke uvanlig at disse bryggene ligger på tørt land i den største turistsesongen.
- Mange har med egne båter. Ved lengre turer i fjellet/nasjonalparken, er det nødvendig å trekke båtene godt opp fra vatnet. Ligger de ute i sjøen, kan en risikere at vind slår båten i stykker. Er det da varierende vannstand, kan en risikere at båten enten ligger likevel ute i vatnet, utsatt for vær og vind, eller ligger så langt på land at det kan by på store problemer å få den sjøsett. Flere har opplevd dette. Reindrifta er spesielt utsatt da de ofte kan være inne i fjellet over lengre tid i forbindelse med merking av rein og annen reinskjøtsel, gjerding m.m.
- De farende må føle seg trygge. Ved lavere vannstand er det flere grunner som kan ligge akkurat i vannskorpa.
- Miljømessig vil det ha en meget stor betydning. Regulanten vil få negativ omtale når publikum opplever lange gjørmete strender med stubber, rask og rot i ellers naturskjønne omgivelser.
- For båtfolk er det heller ingen god opplevelse å vandre i gjørme fra båten og inn på "tørt"land og på tilbaketuren dra masse gjørme inn i båten.

- **Sikkerhet**

Da det som nevnt er stor ferdsel på og rundt Namsvatnet, er det viktig med sikkerhet for ferdsel både sommer og vinter. Forskerne mener også at vi kan forvente mer nedbør og vind i tiden som kommer. Brygger ved de mest trafikkerte stedene vil være viktig for sikkerheten både for personell og materiell. Det bør utarbeides en plan for dette.

TILTAK:

- Merking av grunner og farlige steder
- Merking av områder med dårlig is
- Opplysning - informasjon - vannstand.
- Informasjon om sterk vind og høye bølger som har blitt betydelig verre etter oppdemninga grunnet mindre holmer, tanger og vikar.

- Digital visning ved havna som opplyser om målinger av vannstand i vatnet og elva. Eventuelt telefonnummer en kan ringe for opplysninger m.m.
- Flomvarsler ved økning av nedbør
- Spesifikt varslingsystem hvilken veg vatnet går Vekteren/Namsvatnet
- Sikring rundt tappetunellene ved dammene både ved Namsen og Sørås.
- Ordne landingsplasser, brygger, i hele reguleringssonen etter en nærmere plan.

- **Minstevassføring**

I manøvreringsreglementet heter det:

«I tiden 1. november 30. april skal det tappes minst 2 m³/sek. fra Namsvatna til Namsen. I tiden 1. mai 31. oktober skal tappingen fra Namsvatna tilpasses slik at vassføringen ved Bjørnstad VM ikke kommer under 12 m³/sek. uten i kortere perioder.»

TILTAK:

- Punkt for minstevannføring i tillegg til Bjørnstad skal også være ved utløp Namsvassdammen
- Minstevannføring bør økes både sommer og vinter.
- Bruke bekker fra Steinfjellet til minstevannføring

- **Opprydding**

Da det skulle ryddes rundt Namsvatnet før oppdemningen, ble det vedtatt at denne skulle bare gjelde ned til kote 452. Mange steder ble heller ikke denne delen ryddet. Ofte ble trærne kappet jevnt med snøen noe som medførte at stubbene kunne være både en og to meter høye. De felte trærne ble for det meste liggende der de var felt.

Nedenfor ryddegrensen ligger det fortsatt trær som medfører problemer med garnfiske mange steder. I rydde-sonen er det fortsatt mye stubber som står. Noen holder på å løsne. Disse sammen med stomner av felte trær kommer ofte på rek, spesielt i somrer med lite fylling hvor disse blir liggende å tørke. Rundt sjøen i mange vik og bekkeutløp, er det store ansamlinger av rekved som skaper utfordringer for ferdsele, da disse stedene ofte er gode landingssteder.

Dette er både en miljøfaktor og negativ ferdselfaktor. Det har hent at stubber har kommet opp gjennom båtene. I dag er det større fart på båtene, så det kan medføre store skader ved påkjørsel av rekved og faste stubber.

Det er derfor viktig at det blir foretatt en større ryddeoppgave rundt sjøen. Mye kan gjøres selv ved full dam, men det må også skje en rydding ved lav vannstand, så en kan få bort rotet i denne sonen.

ØVRE NAMSEN:

Da vannet i Namsen kom bort etter overføringen, har mye av elveleiet grodd igjen av kratt og skog. Av miljøhensyn må det gamle elveleie være inntakt, så derfor må dette ryddes bort.

Ved den eksisterende dammen, ligger det fortsatt mye igjen etter byggingen.

Grunnet utgravninger ved overløpsdammene er det blitt en betydelig sedimentering i elveleiet i øvre del av Namsen

TILTAK:

- Rydding og fjerning av røtter, stubber og rekved rundt Namsvatnet
- Rydde aktuelle landingssteder
- Rydding av skog som vokser opp i inntørket elveleie Øvre Namsen
- Fjerne bunnsedimentering av elveleie – Namsen
- Opprydding ved eksisterende dam
 - Steinbrudd
 - Sagbruk
 - Diverse jern og skrot fra tidligere byggeperiode
- Ved overløpsdammene må det kanaliseres for både å bevare terrenget ved overløp og hindre videre sedimentering i Namsen

- **Terskelbygging**

Mye av miljøet i øvre del av Namsen kan bli gjenvunnet hvis det blir gjennomført de planlagte tersklene i Kariflyen, Langflyen og Storflyen. Disse tiltakene vil ha stor betydning for synsintrykket for allmennheten, gjenvinne en del av Namsen og ikke minst forbedre fiske i denne delen av elva som er så godt som totalskadet.

TILTAK:

- Heving av vannspeilet i tre flyer ved terskelbygging
- Utsetting av fisk (ørret)

- **Erosjon – forvitring**

På tidlig -60-tallet foretok major Eidsmo oppmålinger og satte opp merker for hvor langt en mulig erosjon kunne gå innover land. De fleste av disse merkene er for lengst vasket ut og mange steder er erosjonen fortsatt langt forbi disse merkene.

TILTAK:

- Legge fram eksisterende kart
- Kartlegging oppmåling av erosjonsgrenser
- Kartlegging av konsekvenser ved slik erosjon
- Grunn- og vannerosjon i bekker ned til Namsen fra bl.a Smådammene ved Grønnmyrvika

- **Sikring rundt anlegg**

Da Namsvatnet som nevnt, er veldig betydningsfull i forbindelse med Børgefjell nasjonalpark er det viktig at området framstår både miljøvennlig og godt tilrettelagt for gode naturopplevelser. Det gjelder oppryddinger som nevnt overfor, men også bygging og vedlikehold av tekniske anlegg som understreker at besøkende blir verdsatt og satt pris på.

TILTAK:

- Vedlikehold av bryggene ved de etablerte landingsstedene
- Vedlikehold av havnene ved enden av Namsvassvegen
- Gjenoppbygging av bru over Storelva.

- **Økonomi**

Reguleringen av Namsvatnet har skapt enorme verdier til storsamfunnet på mange måter. Det vitner behandlingene i Stortinget også om i St.prp.nr 67 (1948) om å foreta regulering av Namsvatna. Her kommer det fram at nytteverdien, viktigheten og behovet for kraft veier veldig tungt opp mot de skadevirkninger som blir påført bygda og samfunnet i Namsvatnet. Det er ikke tvil om at Nord Trøndelag fylke har hatt meget stor nytte av reguleringen. Det er noe vi alle er glade for og setter stor pris på. Det kan likevel pekes på at det har skjedd liten verdiskaping i de områdene som bidrar til denne verdiskapingen ellers i fylket. Mest all aktivitet i forbindelse med NTE's virksomhet i fylket er sentralisert og etablert i Steinkjer. Rundt 60 % av omsetningen av kraftproduksjon i Nord Trøndelag kommer fra Namsenvassdraget og en betydelig del av det er reguleringa av Namsvatna kilden til. Namsvatn Tiltaks- og Utmarkslag er opptatt av å skape næring og aktivitet for både de som bor i grenda, men også muligheten for at flere kan bo og leve her.

TILTAK:

- Næringsfond
- 800 000 på konsesjonstidspunktet som indeksreguleres.

Med hilsen for grunneierne representert ved arbeidsgruppa fra Namsvatn Utmarks- og tiltakslag (NUT)

Jostein A. Namsvatn
leder NUT